

Vállalatok vallomásai

A fővárosi tanács közvélemény-kutatása

A kormány december elején döntött a tanácsok szervezési, gazdálkodási háttérkérdések bővítéséről, s ezen belül a területi fejlesztés tervezéséről.

A fővárosi fejlesztésnek sokrétű megalapozása és a népgazdaság előirányzataihoz igazodó koordináció miatt, továbbá azért, hogy megismerjük a tanács gazdálkodással szembeni igényeket, már az ősszel tájékoztunk a budapesti vállalatok középtávú elképzeléseiről. A kerületenként végrehajtott felmérés egész sor előzetes következtetésre ad módot, bár a végleges vállalati öt éves tervek elkészítésének határideje 1971 első fele.

Létszámigények

Az előzetes tájékozódás a budapesti minisztériumi iparvállalatok 70, és a szövetkezetek 35 százalékra terjedt ki. A foglalkoztatás alapján a felmérés valójában ennél szélesebb körű volt, a szóban forgó iparvállalatoknál dolgozik ugyanis a minisztériumi iparban foglalkoztatottak 84, a szövetkezetek 50 százaléka. A fővárosi tanács külön tájékozódott a 30 legjelentősebb, összesen több mint 200 ezer dolgozót foglalkoztató, budapesti székelyhely, nem tanácsai vállalat elképzeléseiről is.

A tájékozódás fontos célja volt a várható létszámigény felmérése.

A jelenlegi helyzet azt mutatja, hogy a foglalkoztatottak négyötöde a pesti oldalon, főleg Angyalföldön, Kőbányán, Újpesten, Józsefvárosban, Csepelen és a Ferencvárosban dolgozik. Foglalkoztatási szempontból Budán a XI. kerület vezet.

Megállapítható, hogy a vállalati vezetők kétségkívül számolnak a főváros tényleges munkaerőhelyzetével. Több ágazatban öt év alatt a termelési érték 40 százaléknál nagyobb növekedését tervezik, létszámigényük azonban csak 1,8 százalékkal magasabb a jelenleginél.

Ennél jóval nagyobb, 16–18 százalékos az építőipar létszámigénye, a helyi közlekedés és a kommunális intézmények dinamikus fejlődése pedig még ezt is meghaladó, csaknem 20 százalékos növekedést kíván.

Elköltözők

Ha az előre jelzett igényt teljesen ki-elégíthetnék, akkor a foglalkoztatottak száma a következő öt évben 5–6 százalékkal emelkedne. Ez önmagában is megszabja a munkaerő-gazdálkodás, a szakemberképzés sürgető feladatait.

A felmérés telephelyi adataiból arra következtethetünk, hogy a következő öt évben az ipar és az építőipar koncentráltága a belső kerületekben mérséklődik, ugyanakkor a külső kerületekben erőteljesen nő a foglalkoztatottak száma. (Ez a tendencia emlékeztet arra, ami a lakóhely-változtatásoknál figyelhető meg.) Végeredményben a negyedik öt éves tervben hozzávetőleg 100 telephely vagy gyáregység költözik ki a fővárosból, ami azt jelenti, hogy mintegy 15 ezer munkahely kerül máshová. (A kitelepüléshez a fővárosi tanács végrehajtó bizottsága az esetek többségében jelentős, vissza nem térítendő anyagi támogatást nyújt.)

A belső kerületek kivételével viszont mindenhol fokozódik az ipari koncentráció. Az jelzi ezt, hogy a minisztériumi vállalatok 100-nál kisebb létszámú ipartelepei közül sok végleg megszűnik, egyidejűleg emelkedik az ezernél több munkást foglalkoztató vállalatok száma.

A fejlesztés nyomán az ipari, közlekedési és kommunális szervezetek telephelyeik területét sok százezer négyzetméterrel növelni kívánják. Az ipar területigényéből 40 százalék a szövetkezeteké. Az építőipar viszont négyszer akkora területre tart számot, mint az iparvállalatok és a szövetkezetek együttesen. Ez a megnövekedett igény természetesen főleg a jelenlegi mezőgazdasági területeket csökkentti és sok lehetőséget ad a helyi koordinációra, továbbá a beruházások együttes — ezzel gazdaságosabb — megvalósítására.

Az előzetes tájékozódás alapján mód nyílik arra is, hogy alaposan megfontoljuk a fejlesztés mértékét és tendenciáját. Minden amellet szól, hogy az elbírálásnak a hatékonyabb fővárosi iparágakat kell előnyben részesítenie. A budapesti iparszerkezet korszerűsítése selektivitást tesz szükségessé, s ennek megfelelően kell segítenünk az intenzív fejlesztést, a gépesítést, több ágazatban az automatizálást.

Víz, gáz

A kommunális feladatok közül legfontosabb a közművek fejlesztése. A víztermelés számol a vállalati és közületi vízfogyasztás növekedésével. 1970. évi előzetes adatok szerint a víztermelés 255 millió köbméter, 1975-ben pedig meghaladja a 300 milliót. A napi csúcspont értéke 1975-ben várhatóan mintegy 1,2 millió köbméter lesz. A víztermelés tehát a jelenlegihez képest 20 százalékkal, a víztároló kapacitás pedig 74 százalékkal nő. Az ipar előzetesen jelzett vízigénye ennél kisebb ugyan, a vállalatoknak mégis takarékoskodniuk kell a 90 ezer új fürdőszobás lakás fogyasztása miatt. Szerencsére az iparban több helyen saját víztermelésre törekednek, tehát a vízellátásban remélhetőleg nem lesz fennakadás.

A gázfelhasználás az elmúlt öt évben 456 millió köbméterrel nőtt, s 1970-ben mintegy 900 millió köbméter. Ennek hozzávetőleg 75 százalékát az ipar használja fel. A következő öt évben 70 százalékos lesz az emelkedés, ezen belül a földgáz mennyisége megkétszereződik. Ezzel a növekedéssel összhangban állnak a vállalati igények.

Dr. Viszkel Mihály,
a fővárosi tanács vb
főosztályvezetője